

Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi

Dergi Web sayfası: <http://dergipark.gov.tr/ader>

TÜRKÇEDEKİ BAZI ULAÇLARIN ANADİLİ RUSÇA, ARAPÇA VE İNGİLİZCE OLANLARA ÖĞRETİMİ (1) “-(y)l°p, -mA°yl°p/, -mA°dA°n” ULAÇLARI¹ **TEACHING SOME TURKISH GERUNDS RUSSIAN, ARABIC AND ENGLISH SPEAKERS (1) “-(y)l°p, -mA°yl°p/, -mA°dA°n”**

Hüseyin POLAT *

* Dr. Öğretim Görevlisi, Gazi Üniversitesi Yabancı Diller Yüksek Okulu

Gönderilme Tarihi: 18.05.2018

Kabul Tarihi : 28.05.2018

Özet: Günümüzde Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen bireylerin çoğunluğunun ana dilinin Rusça, Arapça ve İngilizce olması nedeniyle bu çalışma Türkçedeki ulaçların Rusça, Arapça ve İngilizcedeki karşılıklarını bulmaya çalışmaktadır. Çalışmada özel olarak Türkçedeki bazı ulaçların Rusça, Arapça ve İngilizcedeki karşılıkları, kullanıldığı yerler araştırılmıştır. Çalışmada anadili Rusça, Arapça ve İngilizce

¹ Kısaltmalar: A°: a, e; l°: ı, i, u, ü; D°: d, t.

olanların Türkçenin köken ve yapı bakımından farklı dil ailesinden olmasından dolayı Türkçedeki ulaçları öğrenirken zorlanma nedenlerine ulaşılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Rusça, Arapça, İngilizce, ulaç, Türkçenin öğretimi

TEACHING SOME TURKISH GERUNDS RUSSIAN, ARABIC AND ENGLISH SPEAKERS

(1) “-(y)l°p, -mA°yl°p/, -mA°dA°n”

Abstract: We have tried to find response Turkish gerunds in Russian, Arabic and English languages in this research. It is due to the majority of people who learns Turkish language as second language are Russian, Arabic and English speakers. Specially we have tried to find reponse of some Turkish gerunds in in Russian, Arabic and English languages. In the study we have tried to reach the reasons of mistakes that make it Russian, Arabic and English native speakers taking into account that Turkihs language is in the different origin and stucture languages grups from Russian, Arabic and English languages.

Keywords: Turkish language, Russian language, Arabic language, Turkish gerunds, teaching Turkish language.

ОБУЧЕНИЕ НЕКОТОРЫХ ТУРЕЦКИХ ПРИЧАСТИЙ И ДЕЕПРИЧАСТИЙ РУССКОЯЗЫЧНЫМ, АРАБСКОЯЗЫЧНЫМ И АНГЛОЯЗЫЧНЫМ ЛЮДЯМ (1) “-

(y)l°p, -mA°yl°p/, -mA°dA°n”

Обстрактный: В этом исследовании мы попытались найти эквиваленты причастий и деепричастий турецкого языка на русском, арабском и англиских языках, так как для большинства изучающих в наши дни турецккий язык как иностранный родным языком является русский, арабский или английский. В исследовании мы особенно пытались найти эквиваленты и места приченения некоторых причастий и деепричасний турецкого языка на русском, арабском и английском языках. Так же в этом исследовании мы пытались выяснить причины затруднения при изучении турецкого языка теми, для кого родным языком является русский, арабский или английский, так как турецкий язык отличаься по основе и строению относится к другим языковым группам.

Ключевые слова: Турецкий язык, русский язык, арабский язык, английский язык, причастие и деепричастие, обучение турецкого языка

تعليم بعض الجمل الحالية في اللغة التركية للروسين و العرب و الإنجليز (1)

“-(y)l°p, -mA°yl°p/, -mA°dA°n”

المخلص

حاولنا في هذه الدراسة العثور على مرادفات جملة الحال باللغة التركية من اللغة الروسية و العربية و الإنجليزية و هذا لانه من يتعلم اللغة التركية من الاجانب اكثرهم من الروسيين و العرب و الإنجليز. في الدراسة نكتفي بمحاولتنا أن نجد مرادف استعمال بعض جمل الحال باللغة التركية فقط. حاولنا ايضا ان نصل إلى الاسباب المانعة للاشخاص الناطقين باللغة الروسية و العربية و الإنجليزية و الذين يتعلمون اللغة التركية.

الكلمات الرئيسية: اللغة التركية، اللغة الروسية، اللغة العربية، اللغة الإنجليزية، جملة الحال باللغة التركية، تعليم اللغة التركية.

Giriş

“Ulaç” kelime anlamıyla ulamak, bağlamak demektir. Genellikle sıfat fiille (ortaçla) karıştırılır. Ulaçlar tıpkı ortaçlar gibi fiil köklerine eklenir. Bu eklerdeki harf sayısı azdır. Ulaçlar bazen bağlaçlar da karıştırılmaktadır. Bağlaçlar herhangi iki veya daha çok kelimeyi, cümleyi, ismi, sıfatı bağlamaktadır. “Zarf fiil” olarak da adlandırılan ulaçlar ise yüklemdeki fiilin nasıl, hangi yolla yapıldığını anlatır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Türkçe yabancı dil olarak son yıllarda çoğunlukla Hint-Avrupa ve Hami-Sami Dil ailesi grubundaki dilleri konuşulanlar tarafından öğrenilmektedir. Araştırmaya konu olan Arapça, İngilizce ve Rusça da bu dil ailelerinin içinde yer almaktadır. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde özellikle ulama, bağlama konusu önemlidir. Özellikle araştırmaya konu olan yabancı dilleri konuşanların Türkçeyi kısa zamanda ve doğru bir şekilde öğrenmelerinde ulaçlar konusunu kavrayıp kavrayamadıkları önemlidir. Bu nedenle araştırmanın amacı anadili Arapça, İngilizce ve Rusça olanlara Türkçedeki ulaçlar yapısının en kısa zamanda kavratılmasını sağlamak olarak belirlenmiştir.

Yöntem

Araştırmada ilgili alan yazını taraması yapıldıktan sonra betimsel tarama metodu kullanılmıştır. Bu modelde araştırmaya konu olan bireye, nesneye e olaylara herhangi bir müdahalede bulununmayarak kendi koşulları içerisinde oldukları gibi kabul edilmektedirler (Karasar, 1999:77).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verilerine ulaşabilmek için alan yazını taraması yapılarak elde edilen veriler Türkçedeki “-(y)lop, -mAoylop/, -mAodAon” ulaçlarının anadili Rusça, Arapça ve İngilizce olanlar öğretilmesi açısından kategorize edilmiştir.

Bulgular

Yapılan araştırma sonucunda Ural-Altay dil ailesinden olan Türkçenin anadili Hint-Avrupa dil ailesinden olan İngilizce ve Rusça, anadili Hâmi-Sâmi dil ailesinden olan Arapça olanlara öğretilmesi konusunda bazı tespitlere ulaşılmıştır. Türkçe yapı

bakımından da araştırmaya konu olan dillerden farklı olduğu için ulaçların öğretiminin kolay olmadığı gözlemlenmiştir. Araştırmayla elde edilen bulgular araştırma konusuna giren dillere göre ayrı ayrı sınıflandırılarak karşılaştırmalı örnekler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda Türkçedeki bazı ulaçlarla ilgili şu bulgulara ulaşılmıştır.

A. Türkçede

- Birçok Türk dilcisi tarafından çeşitli tanımları yapılan ulaçlara Türkçede “Zarf Fiil, Bağ Fiil, Bağ Eylem” de denmektedir (Hengirmen, 1995:254; Ergin, 1983:338; Gencan, 2007:173, Korkmaz, 2009:938).

- Geçmiş, şimdiki, geniş ve gelecek zaman kipleri de dâhil tüm zaman kipleri için tek kullanımı olup ulaç ekinde zamanlara göre değişiklik olmaz. Fiilin köküne zaman kipi eki getirilmez sadece ulaç ekleri getirilir. Fiilin hangi zaman diliminde yapıldığı cümlenin anlamından çıkarılır.

- Ulaçların eklendiği fiilin öznesi bazen kendisinden sonra gelen esas fiilin öznesinden farklı olabilir.

İnsanlar uyanıp güneş doğunca köyde bir hareketlilik başlar.

Ancak deyimlerde böyle bir durum söz konusu değildir.

Ölüp ölüp dirildik.

- Türkçedeki ulaçlar ayrıca “Gerçek, ulama, hal, karşıtlama, zaman, izleme, vakitleme, eş zaman, başlangıç, bitim, öncelik, sonralık, sebeplik, karşılaştırma, durum ulaçları gibi çeşitli sınıflarda incelenmiştir. Bunların başlıcaları şunlardır:

-a a-	-dığı kadar	-ır –maz
-acağı gibi	-dığı ölçüde	-ken
-acağı kadar	-dığı sırada	-madan önce
-acağı sırada	-dığı sürece	-mak kadar
-acağı yerde	-dığı tarzda	-mak üzere
-acağı zaman	-diğina	-makla birlikte
-acak kadar	-diğina göre	-maksızın
-alı	-diğınca	-maktan
-ana kadar	-diğında	-maktansa
-arak	-diğından beri	-masına rağmen

-asıya kadar	-dıkça	
-casına	-dıktan sonra	
-diği gibi	-ınca	
-diği halde	-incaya kadar	
-diği için	-ip	

(Benhür, 1993:47-49; Koç, 1996:400, Korkmaz, 2009:884)

1. –(y)lop ulacı

Genellikle birinci işin bitirilmesinden sonra ikinci işin gerçekleşmesi şeklinde kullanılır. Gençan bu ulaca “Bağlama Ulacı” demektedir (2007:173).

1.1. Dış yapısı

-Fiil kökünden sonra gelir.

gel+ip, konuş+up, dinle+yip

-Küçük ünlü uyumuna uyar.

Fiil kökünün son ünlüsüne göre; a-ı→ip, e-i→ip, o-u→up, ö-ü→üp şeklindedir.

-Fiil kökünün son harfi ünlü ise bu durumda bu ulaç eki ile fiil kökünün son ünlüsü arasına koruyucu “y” sesi gelir.

dinle+y+ip, anla+y+ip

-Bu ulaç ekinden sonra virgül gelmez.

Beş dakikalığına aşağı inip çıktım.

1.2. Anlamı ve kullanıldığı yerler

1.2.1. –(y)lop ulacının eklendiği birinci fiilin ikinci fiilden kısa bir süre önce gerçekleşmesi durumunda iki fiili bağlama görevinde kullanılır.

Kapıyı kapatıp çıktım / çıkacağım / çıkarım.

1.2.2. –(y)AorAok ekiyle yapılan ulaçla örtüşen anlamda olabilir. Bu durumda ulaç eklerinin geldiği birinci fiil ile esas olan ikinci fiilin gerçekleşmesi paralel zamandır.

Sakız çiğneyip dans ediyordu.=Sakız çiğneyerek dans ediyordu.

1.2.3. Sebep bildiren ulaçlarla örtüşen anlamları olabilir.

Erken gelip/geldiği için/gelmekle/gelerek beni sevindirdi.

1.2.4. Durup tespiti için sorulan sorulara bazen bu ulaç ekini almış fiil cümleleriyle cevap verilir.

A: Dün derste ne yaptınız?

B: Alıştırma çözüp not aldık.

A: Yarın ne yapacaksın?

B: Evde oturup çocuklarla ilgileneceğim.

1.2.5. -(y)lop ulaç ekinin geldiği aynı, yakın veya zıt anlamlı fiilin tekrarlanması cümlelerin anlamına bir hareketlilik, canlılık katar.

Çocuk kapıyı vurup vurup kaçıyordu.

Tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkçü dükkânıdır.

Kıpıcı bütün gün inip çıkıp apartmana hizmet ediyor.

1.2.6. -(y)lop ulaç eki "gitmek, durmak, kalmak" gibi tasvir niteliğindeki yardımcı fiillerden önce başka bir fiile gelirse bu durumda anlam vurgusu ulaç ekinin geldiği fiilde görülür. Oysa diğer durumlarda anlam vurgusu ulaç ekinin geldiği fiillerde olmayıp ikinci fiildedir (Korkmaz, 2009:439).

Öğrenciyken hep bu sokaktan geçip giderdim.

Konya ovasındaki ekinler yol boyunca uzayıp gidiyor.

1.2.7. -(y)lop ulacından sonra bazen anlamı güçlendirmek için ayrı yazılan bir -DoAo bağlacı gelir.

Seni tanıyıp da sevmemek imkânsızdır.

Eve gidip de ne yapacağız? Hadi biraz parkta dolaşalım.

Bilip de bilmezlikten gelenleri hiç sevmem.

Eve gitmeyip de nereye gideyim?

1.2.8. -(y)lop ulacından sonra bazen ikinci fiile başka bir ulaç eki getirilebilir. Bu durumda cümlede anlam vurgusu -(y) lo p ulacı eklenen fiildedir.

Bizim oğlan okula gidip gelirken senin kızı görüp beğenmiş.

Bütün gün durup dinlenmeden çalışıyorsun, gözlerine yazık evladım.

Bilip bilmeden hakkımda ileri geri konuşmana darıldım.

1.2.9. Cümlelerin anlamında olumluluk ve olumsuzluk açısından bir şüphe veya kararsızlık varsa -(y)lop ulacından sonra gelen ikinci fiil olumsuz olur.

Yazarın Ankara'ya gidip gitmeyeceğini bilmiyorum. (belki gider, belki de gitmez)

Zeynep'in Ali'yle evlenip evlenmediğinden haberim yok. (belki evlendi, belki de evlenmedi)

1.2.10. -(y)lop ulacı dolaylı anlatımda da kullanılır.

Çocuk yemeğini bitirdi mi, bitirmedi mi merak ediyorum.=Çocuğun yemeğini bitirip bitirmediğini merak ediyorum.

1.2.11. -(y)lop ulacı bazen deyimleşmektedir.

Bitip tükenmek bilmeyen bir enerjiyle çalışıyor.

Akşama kadar gezip tozduk.

Dilekçemi eline aldıktan sonra evirip çevirdi.

1.2.12. -(y)lop ulaç ekinin olumsuzluğu

1.2.12.1. Bu ulaç ekinin geldiği fiilden sonra gelen ikinci fiilin olumsuzluk eki almasıyla yapılır.

Bu durumda -(y)lop ulaç ekinin geldiği fiilin anlamı olumlu iken ikinci fiilin anlamı olumlu olabilir.

Eve gidip onunla konuşmayacağım, sadece televizyon seyredeceğim. (Eve gideceğim, onunla konuşmayacağım.)

1.2.12.2. Bu ulaç ekinin geldiği fiilin anlamı ve kendisinden sonra gelen fiilin anlamı olumsuz olabilir.

Onunla görüşüp konuşmayacağım. (Onunla görüşmeyeceğim, onunla konuşmayacağım.)

1.2.12.3. -mAoylop eki ile olumsuz yapılabilir.

•Tercih etme, yeğleme durumu söz konusudur.

Çocuk yemeğini yemeyip televizyon seyrediyor.

•“sebepl olma” anlamında kullanılır.

Memur işine zamanında gelmeyip vatandaşları mağdur etti.

- “elbette, tabii ki” anlamlarında kullanılır.

Tatilde size gelmeyip de nereye gideyim?

1.2.12.4. –mAodAon ekiyle olumsuz yapılabilir. Sebep bildiren ulaçlar dışındakiler genellikle bu ekle olumsuz yapılırlar.

Doktor evden arabasının anahtarını almadan çıktı.

Anadili Rusça, Arapça ve İngilizce olanlar Türkçe öğrenirken bu cümlede –(y) lo p ulaç ekinin olumsuzunu genellikle –mAoylop şeklinde “arabasının anahtarını almayıp çıktı” şeklinde kullanmaktadırlar.

1.2.13. –(y)loncAo, -DoloktAon sonra, -DoloğlondAo, -Doloğlo zaman gibi zaman ifade eden ortaçların anlamlarında kullanılır.

Eve gidip/gidince/gittikten sonra/gittiğim zaman ders çalışacağım.

A. Rusçada

Rusçadaki ulaçlar Türkçedeki gibi fiil ve zarf eklerinin birleşmesiyle meydana getirilir. Nasıl? Ne şekilde? Ne yapıp? Ne yaparak? Ne zaman? Niçin? Ne şartla? gibi sorulara cevap verir (Диброва, 2002:171; Царева, 1999:138).

Dietrich, Rusçadaki ulaçları geçmiş zaman ve şimdiki zaman ulaçları olarak ikiye ayırmaktadır. Ancak bu ayırım ulaçların dış yapısıyla ilgili olup hangi fiillere nasıl getirildiğini göstermektedir. Ulaçların fiillere kattığı anlamlar ise farklıdır.

Mesela Dietrich’in şimdiki zaman ulacı olarak adlandırdığı ulacın karşılığı Türkçede “-(y)AorAok, -mAodAon, -mAoyAoraAok vb.” ulaç grubuna girmektedir. Geçmiş zaman ulacı olarak adlandırdığı ulacın karşılığı ise Türkçede “-(y)lop, -DoloktAon sonra, -mAodAon, -mAoylop, -loncAo vb) ulaç grubuna girmektedir (2006:323-325).

Yine Karakale de tez danışmanı gibi Rusçadaki ulaçları sınıflarken tamamlanmış ve tamamlanmamış fiillere getirilen ulaçlardan söz ederek ulaç eklerinin sadece dış yapısını vurgulamıştır (Karakale, 2009:9).

- Rusçadaki sıfatlar ve fiiller genel olarak eril, dişil, teklik veya çokluk son ekleri almaktadır. Ulaç yapılan fiillerin kökleri ise bu kurala uymayıp yalın haldedirler. Ulaç ekleri de bu kurala uymamaktadır. Bu açıdan ulacın getirildiği fiiller ve son ekler Türkçedeki ulaç yapılan fiiller ve eklerle yapım bakımından örtüşmektedir.
- Rusçadaki ulaçlar ile Türkçedeki ulaçların bir diğer benzer yönü ise ulaç yapılan fiilin herhangi bir zaman kipi eki almamasıdır. Başka bir ifadeyle fiil köküne geçmiş, şimdiki, geniş ve gelecek zaman kipi ekleri eklenmeyip doğrudan ulaç eki getirilir. Ancak Rusçada fiilin zaman kiplerinin anlamlarına göre farklı ulaç ekleri vardır. Mesela geçmiş zaman kipi için farklı ulaç eki, şimdiki zaman kipi için farklı ulaç ekleri bulunmaktadır (Ласкарева, 2009: 195).
- Rusçadaki hemen tüm fiiller tamamlanmış “совершенный вид” ve tamamlanmamış “несовершенный вид” olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Geçmiş zaman kipi ulaç

ekleri tamamlanmış fiillere gelirken şimdiki, geniş ve gelecek zaman kipi ulaç ekleri tamamlanmamış fiillere gelmektedir.

- Rusçadaki ulaç eklerinden sonra başka ekler de gelebilir.
- Rusçadaki ulaç ekleri her fiile gelmez, diğer bir ifadeyle her fiilden ulaç yapılmaz.
- Rusçada fiillerin sonuna gelen ulaç ekleri genel olarak şunlardır: -a(-я-), -в(-вш-), -в-, -вш-, -ши- (Крюсков, 2001:49).
- Rusçadaki ulaç eklerinin bir diğer görevi de belirteç yapmaktır. Bu fonksiyondan dolayı anadili Rusça olanlar Türkçedeki ulaçları kavrayıp kullanmakta zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Hatta günümüzde uzun yıllar Rusçanın egemenliğinde kalan Türk soylu halkların dillerine bu fonksiyonun birebir tercüme edilmesi sonucunda bu halklardan Rusça mantıkla düşünüp Türkçe konuşanlar bulunmaktadır.

Несмотря на продолжительные дожди мы ходили в парке города. (Rusça)

Yağmur yağmaya devam etmesine rağmen parkta dolaşıyorduk. (Türkiye Türkçesi)

Burada “rağmen” ifadesi günümüz Türkiye Türkçesine Arapçadan geçmiştir. Arapçada bu ifadenin “zorlama” anlamı vardır (فيض 2006: 269). Oysa “rağmen” kelimesi Rusçada смотреть “bakmak” fiilinin olumsuz haliyle ulaç eki olan -я ekinin birleşmesiyle oluşmuştur (Лазова, 1972:450, 848). Rusçadaki bu ifadenin (Несмотря) Türkiye Türkçesine birebir tercümesi “bakmayarak” şeklindedir. Nitekim bu ifade günümüzdeki diğer Türk lehçelerine (Kazakça, Kırgızca, Azerice, Tatarca vb.) de Rusçadan birebir tercüme edilerek kullanılmaktadır.

Ага карабай/карабастан=Ана karabay/karabastan (Kırgızca) (Дыйканова ve diğerleri, 1997:260).

Buna bakmayarak (Azerice)

- Türkçedeki bazı ulaçlar Rusçada ayrı veya bitişik yazılan ön eklerle yapılmaktadır.

Еве geldiğinden beri hiç konuşmuyor.=С тех пор как он пришел домой вообще не говорит.

Deniz kenarına gider gitmez hemen denize girdim.=Как только пришел на берег вошел в море.

Rusçanın ulaçlarla ilgili bu özelliğinden dolayı ana dili Rusça olanlar Türkçe öğrenirken zorlanmaktadırlar.

- Türkçedeki bütün ulaçlar fiillerden yapılmaktadır. Oysa Türkçedeki bazı ulaçların Rusçadaki karşılığı Rusça mastarlara getirilen ayrı veya bitişik eklerle yapılmaktadır. Rusçadaki bu tür kullanım ise Türkçede zarf tümleci olarak adlandırılmaktadır. Şu örneğe bakalım.

При выходе из окружения боец был ранен осколком в голову.=Когда боец выходил из окружения, он был ранен.

Savaşçı ablukadan çıkışında şarampol parçalarıyla kafasından yaralanmıştı.=Savaşçı ablukadan çıktığında şarampol parçalarıyla kafasından yaralanmıştı.

çıkışında = çıktığı zaman
(zarf tümleci) (zarf fiil)

- Rusçadaki bazı ulaç ekleri aynı zamanda zarf ekleri olarak da kullanılmaktadır.

Он долго гулял по берегу, не спеша идя в парк. Parka gitmek için acele etmeden uzun süre sahilde gezindi. “не спеша ifadesi burada ulaç görevindedir”

Коврин, напрягая мысль, направился не спеша в парк. Kovrin, kendini toplamaya çalışarak acele etmeden parka yöneldi. “не спеша ifadesi burada zarf görevindedir.”

- Rusçada dönüşlü, geçişli, geçişsiz gibi fiillere getirilen çatı ekleri, ulaç eklerinden önce getirilir.

- Rusçada ulaçlar sadece etken çatılara getirilir, edilgen çatılara ulaç ekleri getirilmez. Dönüşlü çatılara ulaç ekleri getirildiğinde ise eğer dönüşlülük eki varsa (-ся) bu ek ulaç ekinden sonraya getirilir. Bazı fiillerde ise dönüşlülük eki bulunmayabilir. Bu durumda ulaç ekinden sonra dönüşlülük eki getirilmez. гулять: gezmek, гуляя : gezerek, улыбаться : gülmek, улыбаясь : gülerek

- Rusçadaki ulaç ekleri getirilen fiillere herhangi bir zaman kipi eki getirilmediğinden Türkçedeki gibi ulaç eki getirmiş fiilin zamanını yüklem zamanına göre belirlemek gerekir (Диброва, 2002:171-172).

- Türkçedeki ulaçlar bazen sıfatlara “olmak” fiili ile birlikte getirilir. öğretmen olarak, arkadaş olarak, baban olarak vb. Rusçada ise bu durum edatlar ve zarflar aracılığıyla yapılır.

Я спросил как твой брат. Senin kardeşin olarak sordum.

Я работаю в качестве учителям. Öğretmen olarak çalışıyorum.

Я спросил у друга письменно. Arkadaşıma yazılı olarak sordum.

1.1. Türkçedeki-(y) lo p ulaç ekinin Rusçadaki karşılığı –в (-вши-), -ши eklerinin dış yapısı

-Bu ekler sadece bitmiş fiil grubuna getirilir.

помыв укауир, умывшись укапир, замерзши допир

Поевши, он пошел на работу. Yemeğini yiyip işe gitti.

Стоит он, простёрши руки, словно крыля. Kollarını sanki kanat gibi açıp duruyordu.

Заперши дверь, она легла спать. Kapıyı kilitleyip uyudu (Ласкарева, 2009: 201).

-Tamamlanmış fiil grubundaki fiil önce geçmiş zaman üçüncü tekil şahıs eril şekline sokulur, daha sonra geçmiş zaman eki olan “-л” harfi düşürülür ve kalan köke “-в” eki getirilir.

прочитать okumak, прочитал okudu, прочита+в okuyup

-Tamamlanmış fiil gurubundaki fiilin son harfleri “-ся” eklerinden oluşuyorsa bu durumda ulaç eki “-вшись” şeklinde olur.

улыбнуться gülmek, улыбнулся güldü, улыбну+вши+сь gülüp, расста+вши+сь ayrılıp, познакоми+вши+сь tanışıp

Bu grupta olan şu fiil istisnadır.

умер öldü → умерши ölüp

-Ruşça “hareket fiilleri” olarak adlandırılan fiil grubundaki bitmiş fiillerle diğer bazı fiillerin ulaç eki, –в (-вши-), -ши ekleriyle ulaç yapılmayıp Türkçedeki –(y)AorAok ulaç ekinin karşılığı olan –а/-я ekiyle tıpkı –(y)AorAok ulaç eki gibi yapılır.

вести götürmek → веда götürüp/götürerek, привести getirmek → приведа getirip/getirerek, ийти gitmek → ида gidip/giderek gibi

услышать duymak, услыша duyup (Dietrich 2006:325).

Прида в университет, он вспомнил что забыл дома тетрадь. Okula gelip defterini evde unuttuğunu hatırladı.

Войда в метро, она сняла шапку. Metroya girip şarkasını çıkardı.

Зайда в библиотеку, всегда можешь взять интересную книгу. Her zaman kütüphaneye uğrayıp ilginç bir kitap alabilirsin.

Отведа детей в школу, мать начала готовить обед. Anne, çocukları okula götürüp yemek hazırlamaya başladı.

Принеся им кофе, официант тихо удалился. Garson, onlara kahve getirip sessizce uzaklaştı.

Эту картину надо рассматривать, отойда на несколько шагов. Bu tabloya birkaç adım uzağa gidip bakmak gerekir (Ласкарева, 2009: 195).

Подметя пол, она принялась мыть посуду. Yerleri silip bulaşıkları yıkamaya koyuldu (Ласкарева, 2009: 201).

-Bu ekin yerine bazen konuşma dilinde ya da eski dilde –вши/-ши ekleri de kullanılabilir.

взяв=взявши, подумав=подумавши, встретив=встретивши, дав=давши, приехав=приехавши (Эднрюс, 2004: 256-260).

--ши eki geçmiş zaman fiil kökünün son harfinin ünsüzle bitmesi durumunda getirilir. замёрнут donmak, замёрз dondu, замерзши donup (Dietrich 2006:325).

-быть fiilinin geçmiş zaman ulacı ise быв, бывши şeklindedir (Dietrich 2006:325).

Anlamı ve kullanıldığı yerler:

1.1.1. Türkçedeki gibi ulacın geldiği birinci fiilin kısa bir süre önce gerçekleştirdiğini bildirir.

Кончив работу, рабочие уехали дамой. İşçiler işlerini bitirip evlerine gittiler.

1.1.2. Türkçede bu ulaç ekinin geldiği fiil esas fiilden önce geldiği halde Rusçada bazen esas fiil ulacın geldiği fiilden önce gelebilir.

Он лёг, укрывшись одеялом. O yattı, battaniyeyle örtünüp. = O battaniyeyle örtünüp yattı.

Ancak burada öncelikle yatma işi gerçekleşip sonra battaniyeyle örtünme işinin olması daha mantıklı olacaktır. Bu durumda da “yatıp battaniyeyle örtündü” şeklinde olması gerekirdi. Yani ulaç ekini yatmak fiiline gelmesi gerekirdi.

Она вышла, хлопнув дверью. O çıktı, kapıyı çarpar. = Kapıyı çarpar çıktı (Пулькина, И. М.; Захава-Некрасова Е. Б., 2000:369).

1.1.3. Türkçedeki gibi ulaç ekinin geldiği fiilin ikinci fiilden önce yapıldığı anlamı vardır, ancak bu fiil geçmiş, şimdiki ve gelecek zamanda olabilir (Пулькина ve diğerleri, 2000:369, Dietrich, 2006:325).

Закончив работу, он отдохнул. İşini bitirip dinlendi.

Закончив работу, он отдыхает. İşini bitirip dinleniyor.

Закончив работу, он будет отдыхать. İşini bitirip dinlenecek.

Прочитав книгу, я сдам ее в библиотеку. Kitabı okuyup kütüphaneye iade edeceğim.

1.1.4. Türkçedeki -(y)arak/-(y)erek ekiyle örtüşen anlamdadır. Bu durumda ulaç ekinin geldiği birinci fiil ile esas olan ikinci fiilin gerçekleşmesi paralel zamandadır.

Люди беседовали, сидя вокруг стола. İnsanlar masanın etrafında oturup konuşuyorlardı.

İnsanlar masanın etrafında oturarak konuşuyorlardı (Пулькина ve diğerleri, 2000:369).

Bu durumda –в eki kullanıldığı gibi –я eki de kullanılabilir.

высунув язык=высуня язык, положив руку на сердце=положа руку на сердце.

1.1.5. Türkçedeki gibi zaman bildiren -(y)loncAo, -DoloktAon sonra, -DoloğloncAo, -Doloğlo zaman gibi ulaçları ile aynı anlamda kullanılır.

Но вернусь в тот день, когда я появилась на свет..... Benim dünyaya geldiğim gün dönüp/dönünce.....

Увидев на горизонте грозовую тучу, путники прибавили шаг. Yolcular ufukta fırtına bulutlarını görüp adımlarını sıklaştırdılar.

Когда путники увидели на горизонте грозовую тучу, они прибавили шагу. Yolcular ufukta fırtına bulutlarını görüp adımlarını sıklaştırdılar.

Отдохнув, мы продолжали работу. Dinlenip/dinlendikten sonra çalışmaya devam ettik (Глазунова, 2000:240).

1.1.6. Türkçedeki -(y)lop ulaç ekinin Rusçadaki karşılığı olan –в ve –вшись ekleri bazen cümledeki ulaç eki alan veya esas fiil olarak kabul edilen ikinci fiile gelerek esas fiilin cümlede yer değiştirmesine imkân tanır.

Она замолчала и задумалась. O sustu ve daldı.

Замолчав, она задумалась.=Задумавшись, она замочала. O susup dalıyordu.= O dalıp susuyordu.

Он обернулся и вскрикнул. O döndü ve bağırdı. Обернувшись, он вскрикнул. = Вскрикнув, он обернулся. O dönüp bağırdı.

1.1.7. -(y)lop ulacı Türkçede işlek olmasına rağmen bu ulacın karşılığı olan Rusçadaki ulaç eki çoğunlukla kullanılmaz ve bunun yerine iki fiil “и ve” bağlacıyla bağlanır.

Мы садились в автобус и ехали в студию или на концерт. Otobüse biniyorduk ve stüdyoya ya da konsere gidiyorduk. = Otobüse binip stüdyoya ya da konsere gidiyorduk

1.1.8. Türkçedeki gibi sebep bildiren (-Doloğlo için, -Doloğlondan dolayı vb.) anlamlarında kullanılabilir.

Вы обидели меня, не ответив мне на письмо. Mektubuma cevap vermeyip/vermeyerek/ vermediğiniz için beni üzdünüz (Шелякин, 2000:186). Вы обрадовали меня, ответив мне на письмо. Mektubuma cevap verip /vererek/verdiğiniz için/ beni sevindirdiniz.

1.1.9. Türkçedeki-(y)lop ulacının Rusçadaki karşılığı olan olumsuz.

1.2.8.1. Ulaç ekinin geldiği fiilin kökünden önce olumsuzluk eki olan “не” ekinin getirilmesiyle olumsuz yapılır.

Он вышел из дома не взяв тетради. Defterlerini almadan evden çıktı.

B. Arapçada

• Türkçedeki ulaçların Arapçadaki karşılığı genel olarak لاح “hal” şeklinde tanımlanabilir. باکیاً ağlayarak. Ulaç yapılacak fiil önce ortaç haline (لِعَافِلِ مَسْأَلِ) ism-i fail, (لَوْ عَفَمَ ا مَسْأَلِ) ism-i meful dönüştürülür. Daha sonra لَأ “an” getirilir.

• Bilindiği üzere Arapçada erillik, dişillik, tekillik, ikililik ve çoğulluk uyumu bulunmaktadır. Fiiller, sıfatlar ve bazı isimler bu uyuma uymak zorundadır. Ulaç yapılan fiil de Arapçada bir sıfat niteliğinde olduğu için bu uyuma uyar. Ayrıca cümlede nesne olarak değerlendirilir.

ضحكاً لجرل لبقأ Adam gülerek geldi.

ضحكَيْن نالجرل لبقأ İki adam gülerek geldi.

ضحكَيْن لاجرل لبقأ Adamlar gülerek geldiler.

كحاض تنبلا تلبقأ Kız gülerek geldi.

ضحكَيْن نانتنبلا تلبقأ İki kız gülerek geldi.

ضحكَيْن نانتنبلا تلبقأ Kızlar gülerek geldiler (Çörtü, 1998:229; 1993:4).

- Ancak Arapçadaki zaman, sebep bildiren zarflar için Türkçedeki gibi ayrı bir ek olmayıp edatlarla ve “hal” ile yapılmaktadır.

ساطعة شمشال و تظقيتسإ Güneş parlıyorken uyandım.

متحدردُذهب وعمد و دلخ Halit göz yaşları akarak gittik.

- Arapçadaki ulaçlar bazen hiçbir ek almadan sadece ikinci fiilin şimdiki zaman formuyla yapılır.

يكيبي دلولا عاج Çocuk ağlayarak geldi (2009:74).

- Ulaş olan cümlede ulaş fiilin kendisinden önce nitelendirdiği isim genel olarak ya özel isim ya da belirlilik takısı (ـلا) alan bir isimdir.
- Ulaş olan fiille nitelendirdiği isim arasında anlam bakımından ilişki olması gerekir. Bu ilişki bazen edatla, bazen zamirle bazen de لواح و او “hal vavı” denilen bağlaçla kurulur.

يكيبي وه و لفظلا عاج Çocuk ağlayarak geldi.

- Hem Türkçede hem de Arapçada aynı isim farklı fiillerle yapılmış ulaş eki alabilir.

مظفراً دئاولا رضح ضحكاً و Komutan zafer kazanmış olarak ve gülerek geldi.

- Arapçadaki ulaş fiili bazen nitelendirdiği isimden önce gelebilir.

لجرل عاج اع رسم Adam koşarak geldi

- Hem Türkçede hem de Arapça –(y)AorAok ulacı sorulan bir soruya cevap niteliğini taşıyorsa tek başına kullanılabilir.

أرجعت؟ فبيك : . Nasıl döndün?

ماشياً ب. : Yürüyerek.

- Hem Türkçede hem de Arapçada tek bir ulaş fiili aynı zamanda birkaç ismi niteleyebilir.

بلكيئن دمأ و نيسح ضكح Hasan ve Ahmet ağlayarak koştu.

- Arapçadaki ulaçlar yalın hali üç harften oluşan (sülasi mücerred) fiilin ال عاف ism-i fail veya ال وع نم ism-i meful kalıbından gelir. Yalın hali üç harften daha fazla harften oluşuyorsa (sülasi mezid, rübai mücerred ve rübai mezid) bu durumda farklı kalıplarla yapılır.

از ينراظ يبلاط ينراز Öğrencim beni selamlayarak ziyaret etti (Çörtü, 1998:235).

Hasan, cesaret olarak Ahmet'ten daha üstündür. شجاعه دحاً نم رثكاً نسح

• Arapçada ulaçlar bazen zarf edatları ile yapılır. Ulaç zapılan bazı zarflar şunlardır:

لالخ

ءانثأ

امدنع

امنيب

امل

امدعب

وه أرقاً تنك ان امنييب عاج وه Ben okurken o geldi.

وه تارق ان امدعب عاج وه Ben okuduktan sonra o geldi.

1.1. Türkçedeki -(y)lop ulacının karşılığı olan Arapça “لأ” ulacının dış yapısı

- لعافلأ مسا ism-i fail sıfat fiilinin sonuna لأ getirilir ve fiilin son harfi “an” şeklinde okunur. Bu durumda ulaç yapılacak olan yalın hali üç harften oluşan (sülasi mücerred) fiil öncelikle لعاف kalıbına sokulur. Ulaç yapılan sıfat fiil belirlilik takısı almaz.

هيف يباتك الكرات فصللاً نم تجرخ Kitabımı sınıfta bırakıp çıktım.

- Bir fiilin لعافلأ مسا ism-i fail sıfat fiili yapılırken öncelikle fiilin yalın haline bakılır. Eğer yalın hali üç harften oluşuyorsa bu durumda bu üç harften birisinin و ا harflerinden (hurufu ile) birisi olup olmadığına veya son harfinin tekar edip etmediğine (mazaaf fiil) bakılarak uygun kalıplar sokulur. Eğer fiilin yalın hali üç harften daha fazla (sülasi mezid, rübai mücerred ve rübai mezid) ise bu durumda da farklı ism-i fail kalıpları vardır. Anca her fiilin sıfat fiilinden (ism-i fail) yapılan ulaçlar -(y)lop ulacı olarak kullanılmaz. İsm-i fail kalıplarından bazıları şunlardır:

فَاعِلٌ يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ yazdı, يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ yazan يَظَانُ يَظَانُ yazıp/yazarak

فَاعِلٌ يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ uzattı, يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ uzatan يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ uzatıp/uzatarak

فَاعِلٌ يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ yedi, يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ soran يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ yiyip/yiyerek

فَاعِلٌ يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ sordu, يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ soran يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ sorup/sorarak

فَاعِلٌ يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ okudu, يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ okuyan يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ okuyup/okuyarak

فَاعِلٌ يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ yürüdü, يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ yürüyen يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ yürüyüp/yürüyerek

فَاعِلٌ يَظَانُ يَظَانُ يَظَانُ مُتَفَعِّلٌ مُتَفَعِّلٌ مُتَفَعِّلٌ

- لعافلأ مسا ism-i meful sıfat fiilinin sonu َ (-an) olarak okunur. Ulaç yapılan sıfat fiil belirlilik takısı almaz. Eğer yalın hali üç harften oluşuyorsa bu durumda bu üç harften

birisinin **ى و ا** harflerinden (hurufu ille) birisi olup olmadığına veya son harfinin tekrar edip etmediğine (mazaaf fiil) bakılak uygun kalıplar sokulur. Eğer fiilin yalın hali üç harften daha fazla (sülasi mezid, rübai mücerred ve rübai mezid) ise bu durumda da farklı ism-i fail kalıpları vardır. Ancka her fiilin sıfat fiilinden (ism-i meful) yapılan ulaçlar **-(y)lop** ulacı olarak kullanılmaz. İsm-i meful kalıplarından bazıları şunlardır (Avşar, 2004:230-240):

مُفْعُولٌ انوزح تيببلا نم جرخ

مُفْعَلٌ، مُسْتَفْعَلٌ، مُتَفَاعَلٌ، مُتَفَعَّلٌ، مُفْتَعَلٌ، مُفَاعَلٌ، مُفْعَلٌ، مُفْعَلٌ

- Harf-i cerlerle kullanılır. Bu durumda **ب** harf-i ceri fiil olmadan doğrudan nesne olan isim getirilebilir. İsm-in sonu ise **ـ** “i” okunur.

بباتك لآب فصل لآ نم جرخ Kitabı alıp sınıftan çıktım.

1.2. Anlamı ve kullanıldığı yerler.

1.2.1. Türkçedeki **-(y)lop** ulacında olduğu gibi iki fiili bağlamada kullanılır. Türkçede ulaç yapılan fiil esas fiilden önce geldiği halde Arapçada esas fiil ulaçtan önce gelir.

بباتك لآب فصل لآ نم جرخ Kitabı alıp çıkacağım.

1.2.2. Türkçedeki gibi ulaç durumundaki fiil herhangi bir zaman kipi eki almaz. Zamanı cümlenin genel anlamından çıkarmak mümkündür. Zaman kip ekleri esas fiile gelir.

هيف يباتك الكرات فصل لآ نم جرخ Kitabımı bırakıp sınıftan çıktım.

هيف يباتك الكرات فصل لآ نم جرخ Kitabımı bırakıp sınıftan çıkarım.

هيف يباتك الكرات فصل لآ نم جرخ Kitabımı bırakıp sınıftan çıkacağım.

هيف يباتك الكرات فصل لآ نم جرخ Kitabımı bırakıp sınıftan çıkabilirim.

هيف يباتك الكرات فصل لآ نم جرخ Kitabımı bırakıp sınıftan çıkmıştım.

1.2.3. Türkçedeki gibi **-AorAok** ulacıyla örtüşür.

هيف يباتك الكرات فصل لآ نم جرخ Kitabımı bırakıp/bırakarak sınıftan çıktım.

1.2.4. Türkçedeki gibi farklı ulaç fiilleri bir arada kullanılabilir.

هيف يباتك الكرات فصل لآ نم جرخ Bana teşekkür edip çıkarken bir arkadaşıyla karşılaştı.

1.3. Türkçedeki **-lop** ulacının olumsuzu olan **-mAodAon** ulacının Arapça karşılığı

d. Karşılaştırma Zarfları: as→sıfat→as, az→zarf→as, karşılaştırma edatı→than, karşılaştırma edatı→karşılaştırma edatı

e. Şart Bildirenler: if/whether, unless, in case (that)

f. Zıtlık Bildirenler: although, even though, no matter

g. Neden Bildirenler: because, since, as, for

h. Amaç Bildirenler: so that, in order that

i. Sonuç Bildirenler: so→sıfat→that, such→sıfat→isim→that (Hasdemir 199:273-277).

• Bazen de eklerle yapılır.

1.1. Türkçedeki -(y)lop Ulacının Karşılığı Olan İngilizce “gerund” Ulacının Dış Yapısı

- Zarf edatlarından sonra ulaç yapılacak fiilin köküne -ing eki getirilir. Zaman kipi eki getirilmez. Filin hangi zaman diliminde gerçekleştiği esas fiilden anlaşılır.

Having drunk her coffee, she went out. Kahvesini içip (ulaç geçmiş zamanda) dışarı çıktı (Altunkaya 2003:124).

- Türkçedeki ulaçların İngilizcedeki bir diğer karşılığı ise have fiiline -ing ekinin getirilmesiyle. Bu fiilden sonra ise ulaç fiiline “geçmiş zaman kipi” eki getirilir. Kişi ekleri getirilmez.

1.2. Anlamı ve Kullanıldığı Yerler

1.2.1. Türkçedeki -(y)lop ulacı bazen -(y)AorAok ulacı ile yer değiştirilebilir. Bu tür kullanım İngilizcede bulunmamaktadır. Çünkü her iki ulaç için de tek ek “ing” kullanılmaktadır.

Having opened/Opening the drawer he took out a revolver. Çekmeyi açarak/açıp bir tabanca çıkardı (Altunkaya 2003:123).

Having finished his work, he went back home. İşini bitirip eve gitti (Altunkaya 2003:120).

1.2.2. Türkçedeki -(y)lop ulacı bazen sebep bildiren ulaçlarla örtüşen anlamlarda olabilir. Bu durum İngilizcede de vardır.

1.2.2. Türkçedeki dolaylı anlatım anlamında kullanılır.

I don't know whether or not she will settle the dispute.

Whether she will settle the dispute or not. Onun konuyu halledip halletmeyeceğini bilmiyorum (Altunkaya 2003:193).

I don't know whether he has left his wife or not. Onun eşini terk edip terk etmediğini bilmiyorum (Altunkaya 2003:195) .

Whether I can stay in is another matter. Benim kalıp kalmayacağım başka bir konudur (Altunkaya 2003:195) .

1.2.3. Türkçedeki –(y)lop Ulacının Karşılığı Olan İngilizce “gerund” Ulacının Olumsuzu

1.2.3.1. Türkçedeki –mAodAon ulacı gelen fiilin zaman eki almamasından dolayı ulaç ekli fiilin zaman kipini cümlelerin esas durumundaki ikinci fiilin zaman kipi eklerine göre belirleyebilmekteyiz. İngilizcede is bu ulaç türü eğer edatlarla yapılacaksa bu durumda birinci fiil zaman kipi ekleri almaktadır.

Before you leave, you should visit your teacher. Gitmeden önce (Gelecek zaman için) öğretmenini ziyaret etmelisin (Altunkaya 2003:136) .

I will take a shower before I go to work. İşe gitmeden önce duş yapacağım (Gelecek zaman) (Hasdemir 1996: 279).

We didn't touch anything before the police came. Polis gelmeden önce (Geçmiş zaman için) hiçbir şeye dokunmadık (Altunkaya 2003:136) .

He was in the school before I met him. Onunla karşılaşmadan önce sınıftaydı (Geçmiş zaman) (Hasdemir 1996: 273).

You must be in the classroom before the teacher comes in. Öğretmen içeri girmeden siz sınıfta olmalısınız (Altunkaya 2003:140).

I left school early so that/in order that I might/should get home before getting dark. Hava kararmadan önce eve varabilmek için okuldan erken ayrıldım (Altunkaya 2003:159).

1.2.3.2. Türkçedeki –mAodAon ulacı İngilizcede bazen “by” edatıyla yapılmaktadır.

I will have finished my homework by the time you get home. Siz eve gelmeden önce ben ödevimi bitirmiş olacağım (Altunkaya 2003:139).

1.2.3.3. Türkçedeki –mAodAon ulacı İngilizcede bazen “without” olumsuzluk edatı ile yapılır.

She can translate this book into Turkish without using a dictionary. O, bu kitabı sözlük kullanmadan/kullanmaksızın Türkçeye çevirebilir.

Она вышла, не закрыв дверь.

She went out, not closing the door.

بإبلا قال غ إن و دب ت ج ر خ يه

Eve gitmeyip sinemaya gitti.

Она пошла в кино вместо того, чтобы пойти домой.

She went to cinema instead of home.

ت ي ب ل ا ل ا ا م ا ه ذ م ر ج ح ة ا م ن ي س ل ا ل ا ت ب ه ذ يه

Sonuç

Bu çalışmada ilkönce Türkçedeki ulaçların Rusça, Arapça ve İngilizcedeki karşılıkları araştırılıp her dört dilde de ulaçların çeşitleri üzerinde kısaca durulmuştur. Ulaçların araştırmaya konu dillerdeki anlamları, dış yapıları ve kullanıldığı yerler anlatıldıktan sonra Türkçedeki benzer ve farklı yönleri ele alınarak işlenmiştir. Çalışmada Türkçedeki ulaçların araştırmaya konu olan dillerdeki durumları örneklerle gösterilmeye çalışılmıştır.

Çalışmada ikinci olarak Türkçedeki -(y)lop, -mAoylop/, -mAodAon ulaçlarının Rusça, Arapça ve İngilizcedeki karşılıkları, kullanım yerleri, benzerlikleri ve farklı kullanım alanları tespit edilmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak Türkçenin yapısı bakımından farklı dil ailesinden olması dolayısıyla Türkçedeki genel olarak ulaçlar, özel olarak da -(y)lop, -mAoylop/, -mAodAon ulaçlarının Rusça, Arapça ve İngilizcede dış yapı ve kullanım yönünden benzer yönlerinin az olduğu görülmüştür. Bu benzerliğin az olmasından dolayı anadili Rusça, Arapça ve İngilizce olanların Türkçedeki ulaçları ve özel olarak da -(y)lop, -mAoylop/, -mAodAon ulaçlarını öğrenip kavramada zorluklarla karşılaşabilecekleri sonucuna varılmıştır.

Çalışmaya konu olan Türkçe dışındaki dillerden Rusça ve İngilizce köken bakımından aynı dil ailesine mensup oldukları halde ulaçların dış yapısı bakımından farklılık gösterdikleri tespit edilmiştir.

Kaynaklar

- Altunkaya, Faut (2003), İngilizce-Türkçe çeviri öğretilimi dilbilimsel kılavuzu, Ankara.
- Avşar, Erkan (2004), Arap gramerine giriş 1, sarf, İstanbul.
- Benhür, Hadi (1993), Türkiye Türkçesinde sıfat-fiil ve zarf-fiil eklerinin fonksiyonları, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bozel, Mutlu (2008), Türkiye Türkçesindeki türemiş adların aldıkları yapım eklerine göre anlam ve görev özellikleri, bu konudaki bilgi ve bulguların ilköğretim 2. kademe Türkçe (dilbilgisi) derslerinde kullanılması, Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Çörtü, Mustafa Meral (1997), Arapçada temel cümle kuruluşu ve tercüme teknikleri, İstanbul.
- _____ (1998), Arapça Dilbilgisi Nahiv, İstanbul.
- Dietrich, Ayşe (2006), Rusça grameri, Ankara.
- Gencan, Tahir Nejat (2007), Dilbilgisi, Ankara.
- Hengirmen, Mehmet (1995), Türkçe dilbilgisi, Ankara.
- İşler, Emrullah; Özey, İbrahim (2010), Türkçe Arapça Kapsamlı Sözlük, Ankara.
- Karakale, Filiz (2009), Rus Dilinde Hareket Fillilerin İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karasar, Niyazi (1999), Bilimsel araştırma yöntemleri, Ankara.
- Korkmaz, Zeynep (2009), Türkiye Türkçesi grameri, şekil bilgisi, Ankara.
- Koşucu, Zeynep (2007), Türkçenin yabancılara öğretiminde ulaçların düzeylere göre incelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Maksudođlu, Mehmet (1969), Arapça dilbilgisi, Ankara.

Yıldız, Musa; Avşar, Erkan (2010), Türkçe çevirileriyle Arapça seçme hikâyeler 1, İstanbul.

Yıldız, Musa; İşler, Emrullah (2010), Modern Arapça metinler ve çözümleri, Ankara.

Аникина, А. Б. (1971), Современный русский язык, Глагол, Москва.

Глазунова, О. И. (2000), Давайте говорить по-русски, Москва.

Городливая, Г. Г. (1987), Русский язык основной курс, Ленинград.

Диброва, Е.И. (2002), Современный Русский Язык: Теория Анализ Языковых Единиц, Часть II, Москва.

Дыйканова, Ч. К.; Сулайманова Л. С.; Төлөкова, Э. Т. (1997), Кыргыз Тили, Бишкек.

Крюсков, Сергей (2001), Русский язык в таблицах, Москва.

Лазова, М. В. (1972), Rusça - Türkçe sözlük, Москва.

Ласкарева, Е.Р. (2009), Чистая грамматика, Санкт-Петербург.

Пулькина, И. М.; Захава-Некрасова Е. Б. (2000), Русский язык: Практическая грамматика с упражнениями.

Царева, Н. Ю ve diğerleri (1999), Продолжаем изучать русский язык, Москва.

Шелякин, М. А. (2000), Справочник по русской грамматике, Москва.

Эднрюс, Э.; Дверьянова. Г.; Пядусова Г. (2004), Русский глагол: формы и их употребление, Москва.

سرادم لل ةيبرعلا ةغلل داوق يف حضاولا وحنلا، (٢٠٠٧) نيم أ يفصم و مراجع ال يل ع توريب، ٣-١ ةيوانثلا

ةيردنكس، ةيبرعلا سوردل ا عم ا، (٢٠٠٩) ين ييال غلا يفصم حيشلا

ر صم، يف رصلال و يوحنلا قي بطلتلا يف، (١٩٩٣) حج ارل ا دب ع

يقوش ر صم، زي جول ا م عمل، (٢٠٠٦) فيض

Extended Abstract

Introduction

"Ulaç" means to reach and connect with the meaning of the word. It is usually mixed with the adjective verb (adjective). The adjective verb is added to the roots of the verb like the midges. The number of letters in these attachments is not very large. The adjective verbs are sometimes mixed in conjunctions. Conjunctions refer to any two or more words, phrases, names, and attributes. The adjective verbs explain how and by which way the verb is made.

As a foreign language in Turkish language is learning in recent years, mostly by the people who speaks a language that is Indo-European and Hami-Sami Language family groups. Arabic, English and Russian, which are the subject of the research, are also included in those language families. It is especially important to connect and connect for teaching Turkish as a foreign language. The adjective verbs are important that in particular, foreign language speakers who are the subjects of the study are required to learn Turkish language quickly and accurately. For this reason, the aim of the study was to provide the Arabic, English and Russian speakers with the ability to understand the structure of Turkic languages in the shortest possible time.

Method

Descriptive scanning method was used after the related literature was scanned in the research. In this model, the subject who is subject to the investigation is accepted as being within his / her circumstances without any interference to the object or events. In order to reach the data of the research, the data obtained by scanning the area literature are categorized in terms of teaching the native language of Russian, Arabic and English of "- (y) lop, -mAoylop /, -mAodoan". As a result of the research, some determinations were made about the teaching of the Turkic languages of the Ural-Altai language family, English and Russian, the mother tongue of the Indo-European language family, and Arabic, the mother tongue of the Hami-Sami language family. It is observed that the teaching of ulaçlar is not easy because the Turkish language is different from the languages that are subject to research.

Adjective verbs are defined in Turkish as "zarf fiil, bağ fiil, bağ eylem" according to the definitions made Turkish linguists. The subject of the verb in which the Turkic rulers

are added may sometimes be different from the essence of the subsequent verb. It is the sole use for all the times, including past, present, wide and future time, and there is no change in the time. The Turkic rulers have also been studied in various classes such as "Truth, gesture, state, opposition, time, watch, time, simultaneity, beginning, end, priority.

Findings obtained by the research were classified according to the languages entered in the research topic and evaluated in terms of comparative examples. As a result of the research, the following findings about some adjective verbs have been reached.

Results

In this study, firstly the Russian, Arabic and English equivalents of the adjective verbs were investigated and briefly emphasized the types of Turkic languages. In the study, it was tried to show examples of the Turkic states in the language. As a result, it has been seen that the similarities in the Turkic languages in general, and in particular in terms of external structure and usage in the Russian, Arabic and English languages such as - (y), lop, -mAoylop, -mAodAon. Due to the small number of similarities, it is difficult to learn Turkish, for native speakers of Russian, Arabic and English, and especially.

It has been found out that languages other than Turkish, which are the subject of study, differ in terms of external structure of the languages in terms of their origins in Russian and English, even though they are members of the same language family.